

Ocena jakości demokracji

Kiedy system polityczny jest demokratyczny?

- 1. Na wejściu do systemu politycznego (*input*) i w jego obrębie (*throughput*) - Koncentracja na decydencie i procesach podejmowania decyzji.**
 - a) Ocena demokratycznej reprezentatywności, powszechności i jakości uczestnictwa w działaniach politycznych
 - b) Ocena przebiegu procesu podejmowania decyzji władczych

**2. Na wyjściu z systemu politycznego
(*output*). Koncentracja na jakości podjętej
decyzji**

ocena skuteczności rozpoznawania i równej
troski o realizację potrzeb obywateli

(input)

**aktorzy polityczni,
uczestnicy procesu
decyzyjnego**

(throughput)

**procedury
podejmowania
decyzji**

(output)

**decyzja i jej
przystawalność do
oczekiwań
beneficjentów**

Decyzja jest demokratyczna

Perspektywa *input*,
throughput

wtedy i tylko wtedy, gdy jest decyzją większością, podjętą w oparciu o właściwe procedury, przy zapewnieniu możliwie szerokiej otwartości uczestnictwa w procesie decyzyjnym

charakter proceduralno-
mechanicystyczny

Perspektywa *output*

wtedy i tylko wtedy, gdy potwierdzamy powszechność korzyści płynących z samej decyzji (jej niedyskryminacyjny charakter; promocja interesu większości nie narusza praw mniejszości)

charakter normatywny
(etyczna ewaluacja skutków
działań politycznych)

Förderung von Demokratiequalität

- (1) prawa polityczne (*Freedom House*, 25%);
- (2) prawa obywatelskie (*Freedom House*, 25%);
- (3) światowy raport równości płci (Światowe Forum Ekonomiczne, 25%);
- (4) wolność prasy (*Freedom House*, 10%);
- (5) indeks postrzegania korupcji (*Transparency International*, 10%);
- (6) pokojowa zmiana szefa rządu w ciągu ostatnich 13 lat (FvD, 2.5%);
- (7) pokojowa zmiana partii rządzącej w ciągu ostatnich 13 lat (FvD, 2.5%).

Demokracja w państwach Unii Europejskiej w latach 2004-2009 (FvD)

	2004-2005		2005-2006			2007-2008			2008-2009		
państwo	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji
Szwecja	90,25	1	89,54	1		89,42	1		88,18	2	-1
Dania	88,65	3	87,13	3		86,23	3		86,45	3	
Finlandia	86,61	5	85,82	4	+1	86,15	4	+1	84,25	5	-1
Holandia	86,06	6	84,90	6		85,43	5	+1	82,77	7	-3
Austria	84,72	8	82,75	8		80,81	9	-1	79,30	11	-2
Wielka Brytania	83,95	10	80,50	12	-2	79,52	13	-1	80,61	10	+3
Niemcy	83,83	11	81,38	11		80,97	8	+3	80,72	9	-1
Belgia	83,19	13	81,89	10	+3	80,63	10		78,73	13	-3
Irlandia	82,81	14	79,54	14		78,97	14		82,41	8	+6
Francja	81,36	16	76,94	17	-1	76,50	17		76,89	17	
Hiszpania	81,05	17	78,72	15	+2	78,45	15		77,99	16	-1
Portugalia	78,41	18	75,74	18		75,18	18		75,40	18	
Włochy	77,54	19	72,35	22	-3	71,75	20	+2	70,63	26	-6
Słowenia	76,73	21	72,51	20	+1	71,71	21	-1	74,46	19	+2
Węgry	73,20	24	69,17	28	-4	69,69	25	+3	69,05	32	-7
Estonia	73,17	25	71,69	23	+2	71,47	22	+1	72,18	22	
Łotwa	72,19	26	69,29	27	-1	66,55	34	-7	70,00	27	+7
Czechy	71,89	27	68,96	29	-2	69,63	26	+3	70,67	25	+1
Litwa	71,60	28	70,63	26	+2	69,31	27	-1	70,91	24	+3
Grecja	71,51	30	70,69	25	+5	68,60	28	-3	69,10	31	-3
Polska	70,71	33	67,08	33		66,94	32	+1	69,23	30	+2
Słowacja	70,34	34	66,66	34		66,86	33	+1	67,53	34	-1

Demokracja w państwach Unii Europejskiej w latach 2010-2012 (FvD)

państwo	2010-2011			2011-2012		
	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji
Szwecja	86,9	2		87,2		
Finlandia	86,3	3	+2	86,7	3	
Dania	84,1	5	-2	84,4		
Holandia	83	6	+1	83,5		
Niemcy	81,6	8	+1	82,2	7	+1
Irlandia	81,0	9	-1	80,9	11	-3
Austria	80,6	10	+1	81,2	9	+1
Belgia	80,0	12	+1	81,1	10	+2
Wielka Brytania	79,7	13	-3	79,9	14	-1
Hiszpania	77,1	16		76,9	17	-1
Francja	76,3	17		78,2	16	+1
Portugalia	75,6	18		75,7	18	
Słowenia	75,0	19		75,4	19	
Cypr	71,8	23		71,5	27	-4
Estonia	71,6	25	-3	73,2	22	+3
Czechy	71,0	27	-2	71,9	25	+2
Włochy	70,7	29	-3	71,2	29	
Polska	70,5	30		71,1	30	
Litwa	70,2	31	-7	71,3	28	+3
Grecja	68,5	32	-1	67,5	37	-5
Łotwa	68,4	33	-5	69,3	33	
Słowacja	68,0	34		69,2	34	
Węgry	67,6	36	-4	68,4	35	+1

**Demokracja w państwach Unii Europejskiej w latach 2013-2014
(FvD)**

	2013-2014	
państwo	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym
Szwecja	86,6	3
Finlandia	86	3
Dania	85,2	5
Holandia	83,6	6
Niemcy	82	7
Irlandia	81,7	9
Belgia	81,5	10
Austria	80,1	11
Wielka Brytania	70	12
Francja	79,3	14
Portugalia	76,1	17
Słowenia	76,1	18
Hiszpania	75,9	19
Estonia	74,5	21
Litwa	71,8	26
Włochy	71,6	27
Czechy	71,3	29
Polska	71,3	30
Łotwa	71,2	31
Cypr	70	33
Słowacja	68,3	35
Węgry	67,6	38
Grecja	66	41

FvD 2016

Polska – miejsce 27, przed
Włochami i za Czechami

Węgry – miejsce 42 (najgorsze
w UE), za Bułgarią

The Economist Intelligence Unit

- (1) proces wyborczy i pluralizm polityczny;
- (2) prawa obywatelskie;
- (3) funkcjonowanie rządu;
- (4) partycypacja polityczna;
- (5) kultura polityczna

Skala od 0 do 10

demokracje pełne (wynik od 8 do 10);

demokracje wadliwe (wynik od 6 do 7,99);

systemy hybrydowe (wynik od 4 do 5,99)

reżimy autorytarne (wynik poniżej 4)

Demokracja w państwach Unii Europejskiej w latach 2006-2010 (EIU)

państwo	<i>Indeks demokracji 2006</i>		<i>Indeks demokracji 2008</i>			<i>Indeks demokracji 2010</i>		
	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji
Szwecja	9,88	1	9,88	1		9,50	4	-3
Holandia	9,66	3	9,53	4	-1	8,99	10	-6
Dania	9,52	5	9,52	5		9,52	3	+2
Finlandia	9,25	6	9,25	6		9,19	7	-1
Luksemburg	9,10	7	9,10	9	-2	8,88	11	-2
Irlandia	9,01	11	9,01	12	-1	8,79	12	
Niemcy	8,82	13	8,82	13		8,38	14	-1
Austria	8,69	14	8,49	14		8,49	13	+1
Malta	8,39	15	8,39	16	-1	8,28	15	+1
Hiszpania	8,34	16	8,45	15	+1	8,16	18	-2
Czechy	8,17	18	8,19	19	-1	8,19	16	+3
Portugalia	8,16	19	8,05	25	-6	8,02	26	-1
Belgia	8,15	20	8,16	20		8,05	23	-3
Grecja	8,13	22	8,13	22		7,92	28	-6
Wielka Brytania	8,08	23	8,15	21	+2	8,16	19	+2
Francja	8,07	24	8,07	24		7,77	31	-7
Słowenia	7,96	27	7,96	30	-3	7,69	32	-2
Estonia	7,74	33	7,68	37	-7	7,68	33	-1
Włochy	7,73	34	7,98	29	+5	7,83	29	
Cypr	7,60	36	7,70	36		7,29	39	-3
Węgry	7,53	38	7,44	40	-2	7,21	43	-3
Litwa	7,43	39	7,36	42	-3	7,24	41	+1
Słowacja	7,40	41	7,33	44	-3	7,35	38	+6
Łotwa	7,37	43	7,23	46	-3	7,05	48	-5
Polska	7,30	46	7,30	45	+1	7,05	48	-3

Demokracja w państwach Unii Europejskiej w latach 2011-2012 (EIU)

państwo	<i>Indeks demokracji 2011</i>			<i>Indeks demokracji 2012</i>		
	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	Zmiana pozycji
Dania	9,52	3		9,52	4	-1
Szwecja	9,50	4		9,73	2	+2
Finlandia	9,06	9	-2	9,06	9	
Holandia	8,99	10		8,99	10	
Luksemburg	8,88	11		8,88	11	
Irlandia	8,56	12		8,56	13	-1
Austria	8,49	13		8,62	12	+1
Niemcy	8,34	14		8,34	14	
Malta	8,28	15		8,28	15	
Czechy	8,19	16		8,19	17	-1
Wielka Brytania	8,16	18	+1	8,21	16	+2
Belgia	8,05	23		8,05	24	-1
Hiszpania	8,02	25	-7	8,02	25	
Portugalia	7,81	27	-1	7,92	26	+1
Francja	7,77	29	+2	7,88	28	+1
Słowenia	7,76	30	+2	7,88	28	+2
Włochy	7,74	31	-2	7,74	32	-1
Grecja	7,65	32	-4	7,65	33	-1
Estonia	7,61	34	-1	7,61	34	
Słowacja	7,35	38		7,35	40	-2
Cypr	7,29	40	-1	7,29	41	-1
Litwa	7,24	41		7,24	42	-1
Polska	7,12	45	+3	7,12	44	+1
Łotwa	7,05	48		7,05	47	+1
Węgry	7,04	49	-6	6,96	49	

	<i>Indeks demokracji EIU 2015</i>	
państwo	Wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym
Szwecja	9,45	3
Dania	9,11	5
Finlandia	9,03	8
Holandia	8,92	10
Luksemburg	8,88	11
Irlandia	8,85	12
Niemcy	8,64	13
Austria	8,54	14
Malta	8,39	15
Wielka Brytania	8,31	16
Hiszpania	8,30	17
Włochy	7,98	21
Czechy	7,94	25
Belgia	7,93	26
Francja	7,92	27
Estonia	7,85	29
Portugalia	7,79	33
Słowenia	7,57	36
Litwa	7,54	38
Cypr	7,53	39
Grecja	7,45	40
Łotwa	7,37	42
Słowacja	7,29	43
Polska	7,09	48
Węgry	6,84	54

Ranking EIU w 2022 r.

Wynik Polski – **7.04**

Miejsce Polski – **46** (za RPA)

Wynik Węgier – **6,64**

Miejsce Węgier – **56** (za Tajlandia)

World Values Survey Association

Posiadany przez nas demokratyczny system polityczny jest...	Cypr	Finlandia	Francja	Niemcy	Węgry	Włochy	Holandia	Polska	Słowenia	Hiszpania	Szwecja	Wielka Brytania
bardzo dobry	71,6	38,7	47,9	55,2	43,9	61,9	40,9	20,2	41,7	57,1	75,8	53
raczej dobry	23,1	49,5	39,8	37,2	43	30,5	44,5	52,6	36,1	35,1	21,6	29,2
raczej zły	3,7	8,7	7,4	3,9	6,1	3,9	5,8	11,7	8,3	2,6	1,7	5,2
bardzo zły	1,2	0,8	2,1	0,9	1,7	0,6	2	1,9	3,1	1	0,4	3,3
brak odpowiedzi	0,4	0,3	1,2	1,2	0,1	1,2	2,2	0,1	1,6	0,4	0,5	1,3
nie wiem	0	2,1	1,6	1,5	5,2	2	4,1	13,6	9,3	3,4	0	7,7

Posiadany przez nas demokratyczny system polityczny jest...	Cypr	Estonia	Niemcy	Holandia	Polska	Słowenia	Hiszpania	Szwecja
bardzo dobry	73,2	28,4	64,8	34,3	18	25,6	58,3	69,3
raczej dobry	21	50,8	29,3	46,3	55,9	48,5	32,9	23,8
raczej zły	2,5	10,4	3	4,5	12,5	12,6	2,2	2,8
bardzo zły	1,5	1,9	1,6	1	2,4	3,6	1,4	1,1
brak odpowiedzi	0	0,6	0,2	0,5	0,9	1,4	0,9	0,3
nie wiem	1,9	8	1,1	13,5	10,3	8,3	4,3	2,6

WVSA, „szósta fala” (2010-2014)

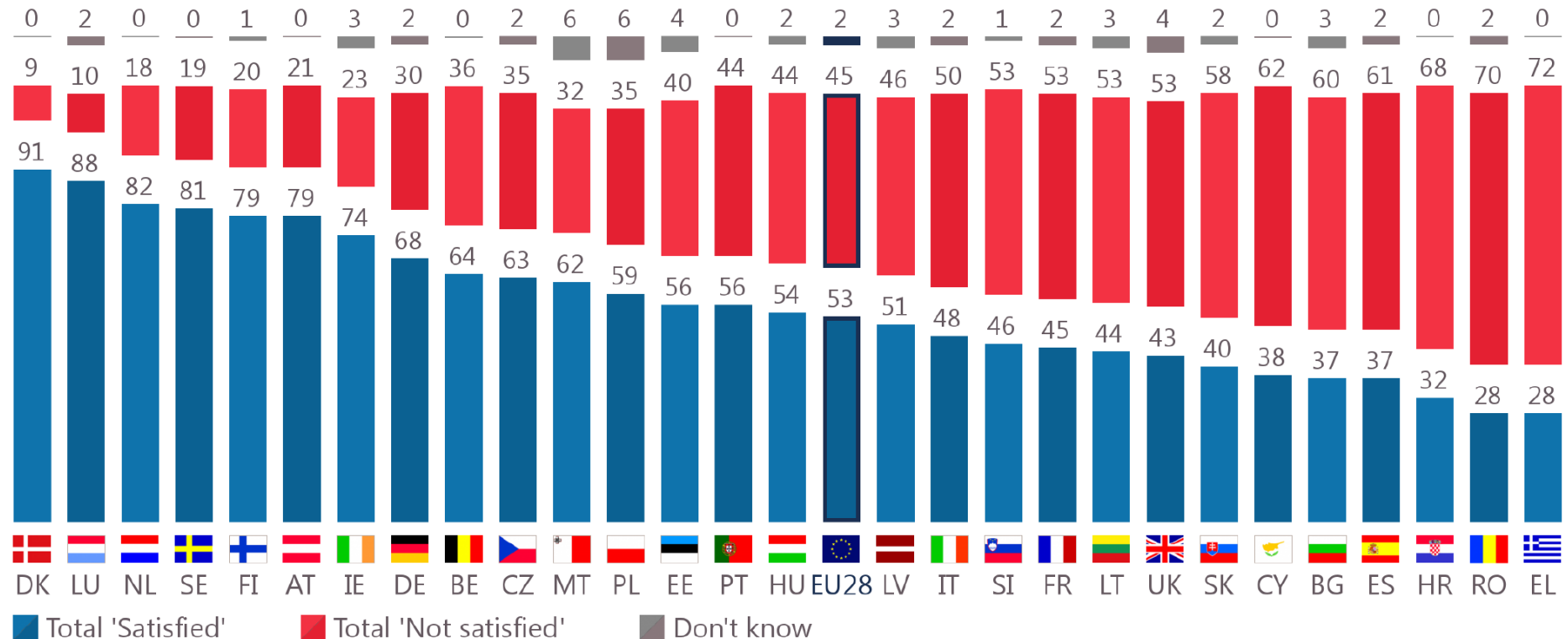
7 Fala (2017-2020) – jakość demokracji w Polsce, na Węgrzech i w Szwecji (w procentach)

To w ogóle nie jest demokracja	2	3	4	5	6	7	8	9	To jest doskonała demokracja
Polska									
7.9	6.2	8,7	7.4	14.9	9.8	10.8	13.1	5.7	8.9
Węgry									
12.5	5.4	9.4	5.9	17.1	10.3	10.5	11.7	2.9	8.9
Szwecja									
1.8	0.4	2.1	1.3	3.0	6.5	16.9	29.7	20.2	16.4

Eurobarometr, marzec 2019

QA6a On the whole, are you very satisfied, fairly satisfied, not very satisfied or not at all satisfied with the way democracy works in (OUR COUNTRY)?

(%)

Corruption Perceptions Index (Transparency International)

Bank Światowy, EIU, Fundacja Bertelsmanna,
Światowe Forum Ekonomiczne, Freedom House

Skala użyta w CPI rozciąga się aktualnie od 0 do 100 (przed 2012 rokiem od 0 do 10), przy czym nim wyższy wynik, tym obserwowane zagrożenie korupcją w życiu publicznym jest mniejsze

Korupcja w państwach Unii Europejskiej w latach 2006-2008

	<i>Indeks postrzegania korupcji 2004</i>		<i>Indeks postrzegania korupcji 2008</i>			<i>Indeks postrzegania korupcji 2010</i>		
państwo	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji
Finlandia	9,7	1	9,0	5	-4	9,2	4	+1
Dania	9,5	3	9,3	1	+2	9,3	1	
Szwecja	9,2	6	9,3	1	+5	9,2	4	-3
Holandia	8,7	10	8,9	7	+3	8,8	7	
Wielka Brytania	8,6	11	7,7	16	-5	7,6	20	-4
Austria	8,4	13	8,1	12	+1	7,9	15	-3
Luksemburg	8,4	13	8,3	11	+2	8,5	11	
Niemcy	8,2	15	7,9	14	+1	7,9	15	-1
Belgia	7,5	17	7,3	18	-1	7,1	22	-4
Irlandia	7,5	17	7,7	16	+1	8,0	14	+2
Francja	7,1	22	6,9	23	-1	6,8	25	-2
Hiszpania	7,1	22	6,5	28	-6	6,1	30	-2
Malta	6,8	25	5,8	36	-11	5,6	37	-1
Portugalia	6,3	27	6,1	32	-5	6,0	32	
Estonia	6,0	31	6,6	27	+4	6,5	26	+1
Słowenia	6,0	31	6,7	26	+5	6,4	27	-1
Cypr	5,4	36	6,4	31	+5	6,3	28	+3
Węgry	4,8	42	5,1	47	-5	4,7	50	-3
Włochy	4,8	42	4,8	55	-13	3,9	67	-12
Litwa	4,6	44	4,6	58	-14	5,0	46	+12
Grecja	4,3	49	4,7	57	-8	3,5	78	
Czechy	4,2	51	5,2	45	+6	4,6	53	-8
Łotwa	4,0	57	5,0	52	+5	4,3	59	-7
Słowacja	4,0	57	5,0	52	+5	4,3	59	-7
Polska	3,5	67	4,6	58	+9	5,3	41	+17

Korupcja w państwach Unii Europejskiej w latach 2011-2013

Państwo	Indeks postrzegania korupcji 2011			Indeks postrzegania korupcji 2012			Indeks postrzegania korupcji 2013		
	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji	wynik	zajmowane miejsce w rankingu światowym	zmiana pozycji
Dania	9,4	2	-1	90	1	+1	91	1	
Finlandia	9,4	2	+2	90	1	+1	89	3	-2
Szwecja	9,3	4		88	4		89	3	+1
Holandia	8,9	7		84	9	-2	83	8	+1
Luksemburg	8,5	11		80	12	-1	80	11	+1
Niemcy	8	14	+1	79	13	+1	78	12	+1
Austria	7,8	16	+1	69	25	-9	69	26	-1
Wielka Brytania	7,8	16	+4	74	17	-1	76	14	+3
Belgia	7,5	19	+3	75	16	+3	75	15	+1
Irlandia	7,5	19	-5	69	25	-4	65	21	+4
Francja	7	25		71	22	+3	71	22	
Estonia	6,4	29	-3	64	32	-3	68	28	+4
Cypr	6,3	30	-3	66	29	+1	63	31	-2
Hiszpania	6,2	31	-1	65	30	+1	59	40	-10
Portugalia	6,1	32		63	33	-1	62	33	
Słowenia	5,9	35	-8	61	37	-2	57	43	-6
Malta	5,6	39	-2	57	43	-4	56	45	-2
Polska	5,5	41		58	41		60	38	-3
Litwa	4,8	50	-4	54	48	+2	57	43	+5
Węgry	4,6	54	-4	55	46	+8	54	47	-1
Czechy	4,4	57	-4	49	54	+3	48	57	-3
Łotwa	4,2	61	-2	49	54	+7	53	49	+5
Słowacja	4	66	-7	46	62	+4	47	61	+1
Włochy	3,9	69	-2	42	72	-3	43	69	+3
Grecja	3,4	80	-2	36	94	-14	40	80	+14

CPI Polski w 2022

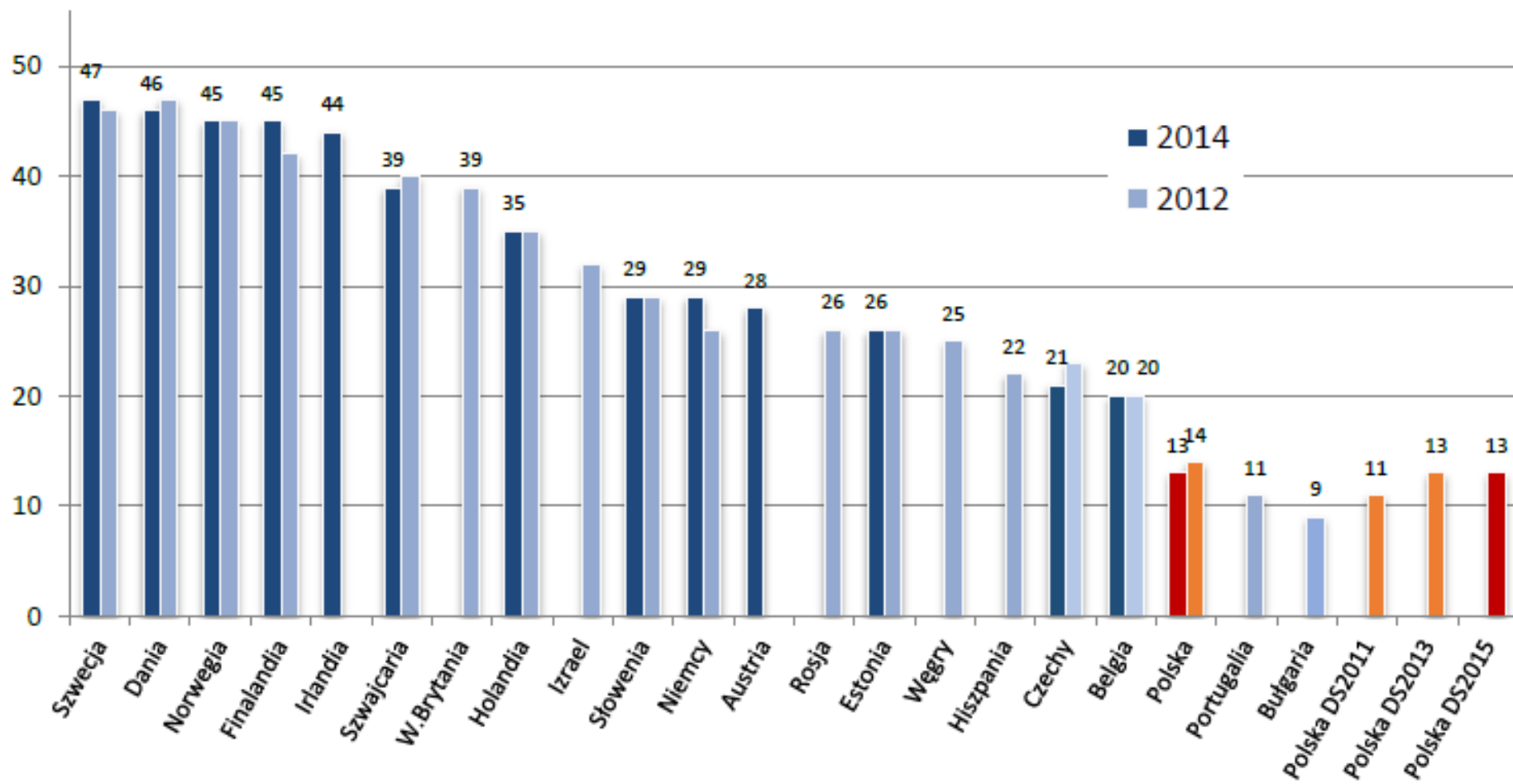
ranking - 45
wynik – 55

Jesteśmy aktualnie
za Czechami,
Hiszpanią, Litwą,
Łotwą, Włochami

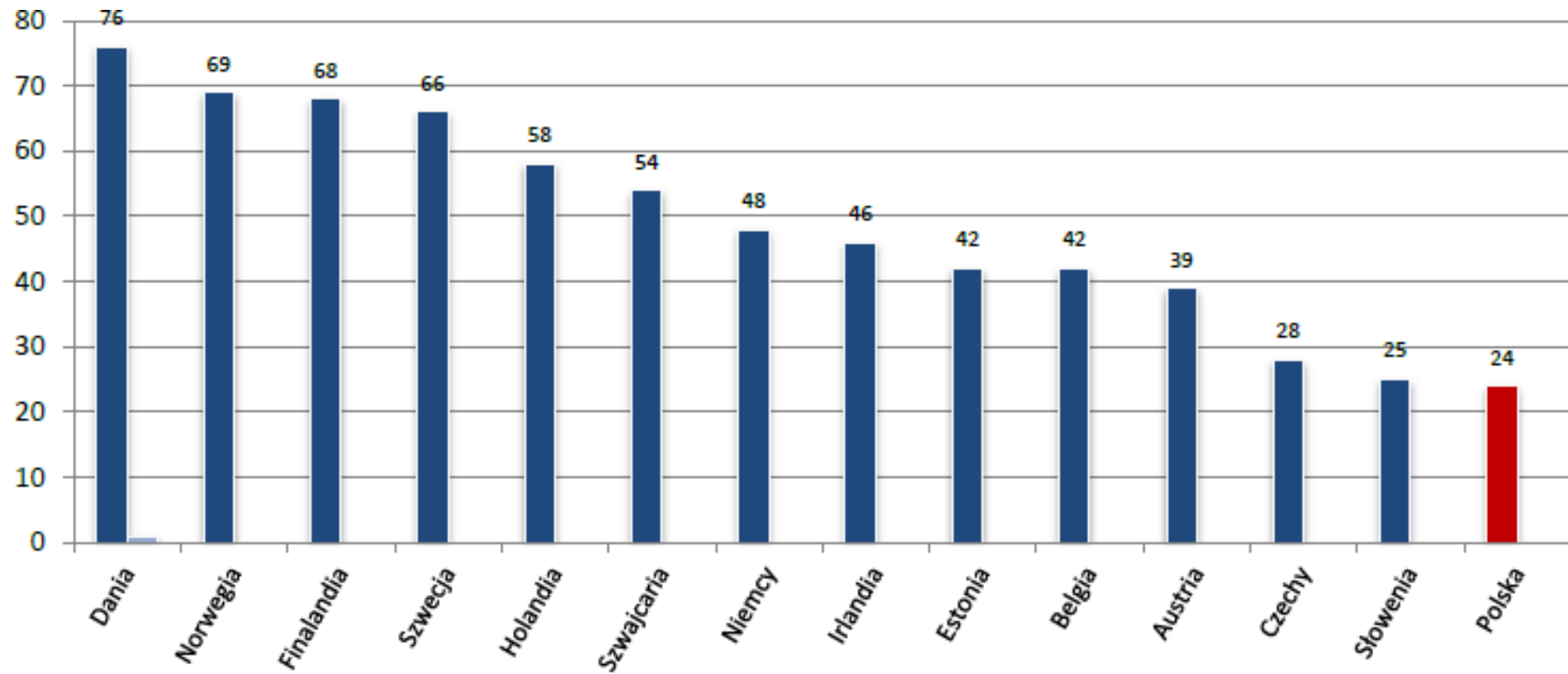
Ranking (2021)	Państwo	Wynik	Ranking	Państwo	Wynik
2	Dania	88	36	Polska	60
3	Finlandia	85	38	Litwa	59
6	Szwecja	84	40	Łotwa	58
8	Luksemburg	82	42	Cypr	57
8	Holandia	82	42	Czechy	57
8	Wielka Brytania	82	42	Hiszpania	57
12	Niemcy	81	46	Malta	56
16	Austria	75	54	Włochy	50
16	Belgia	75	54	Słowacja	50
19	Irlandia	74	57	Chorwacja	49
21	Estonia	71	59	Grecja	48
23	Francja	70	59	Rumunia	48
29	Portugalia	63	66	Węgry	45
34	Słowenia	61	71	Bułgaria	43

Przyczyny niskiej pozycji RP w rankingach demokracji – odsetek osób ufających innym

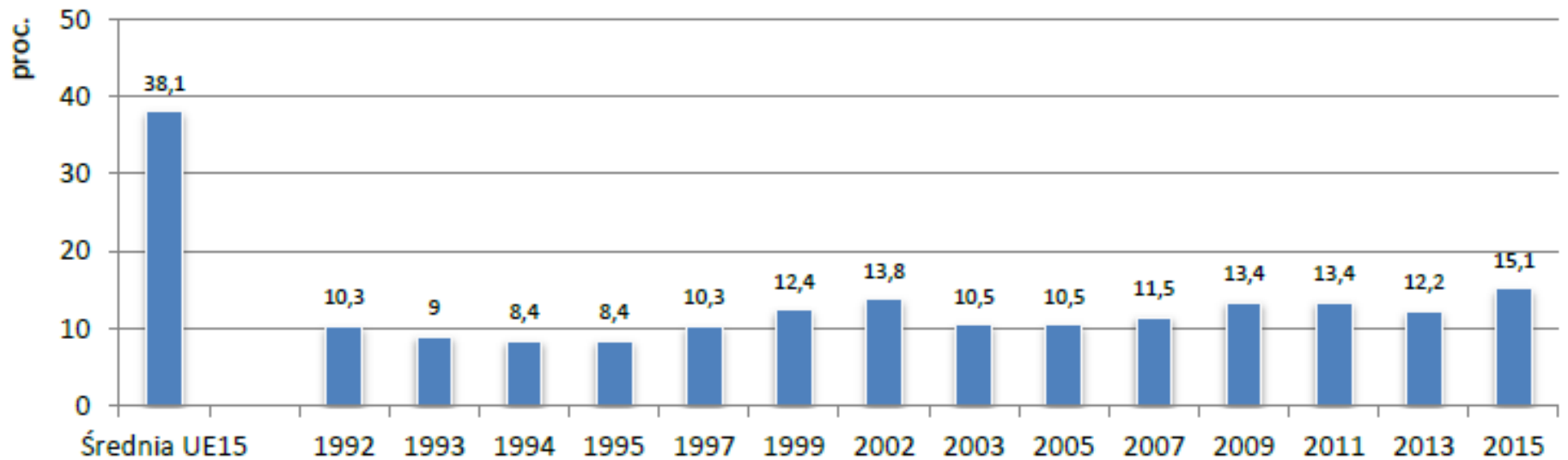
Wykres 6.3.1. Odsetek osób w wieku 16 i więcej lat ufających innym ludziom

Wiara w to, że inni postępują uczciwie

Zaufanie do innych w Polsce i średnia unijna

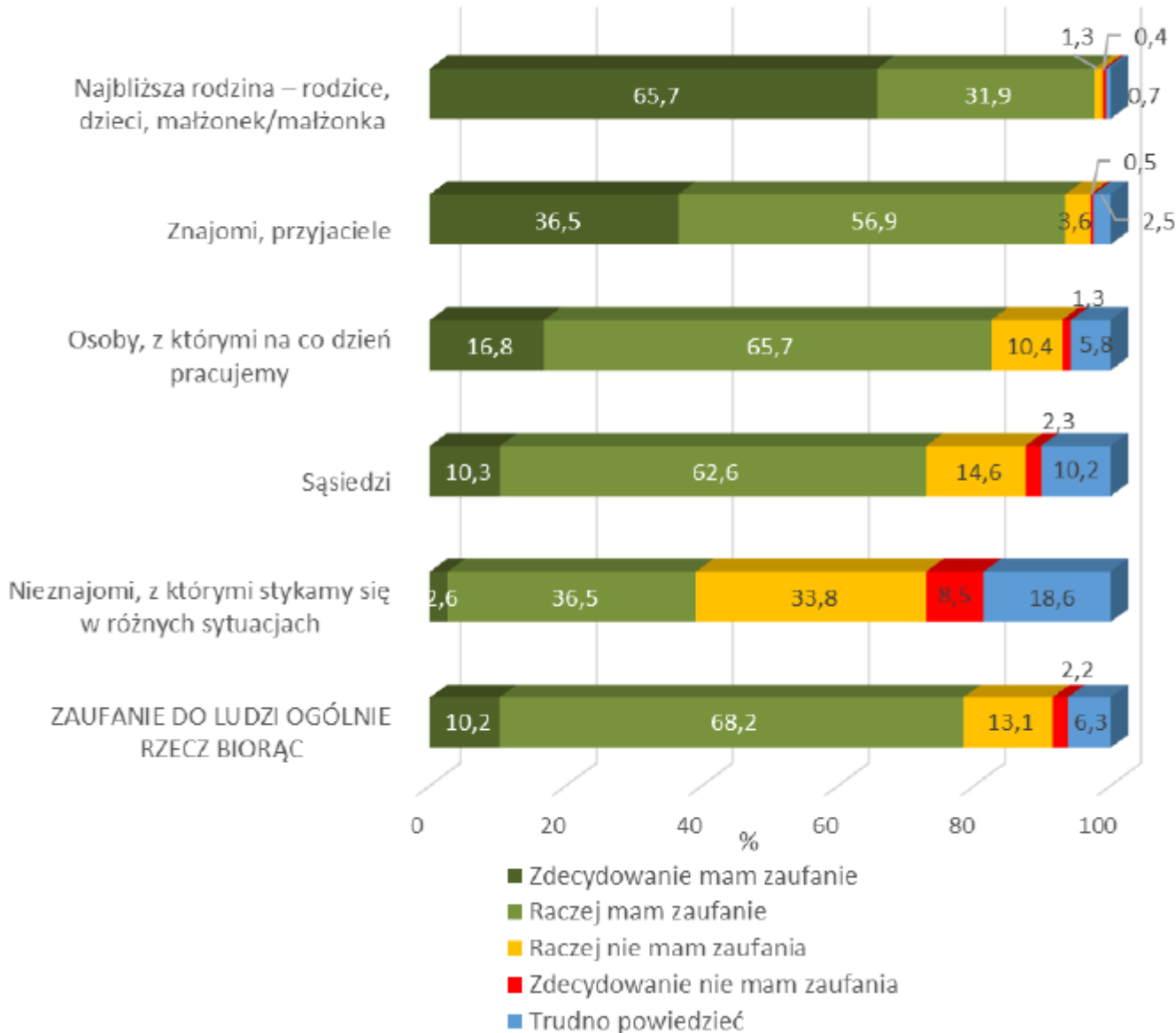

Źródło danych: średnia 15 krajów europejskich — ESS - *European Social Survey* 2014; Polska dla lat 1992-2002 — *Polski Generalny Sondaż Społeczny*, dla lat 2003-2015 — *Diagnoza Społeczna*, oprac. własne.

Wykres 2.

Zaufanie do ludzi

% osób w wieku 16 lat lub więcej

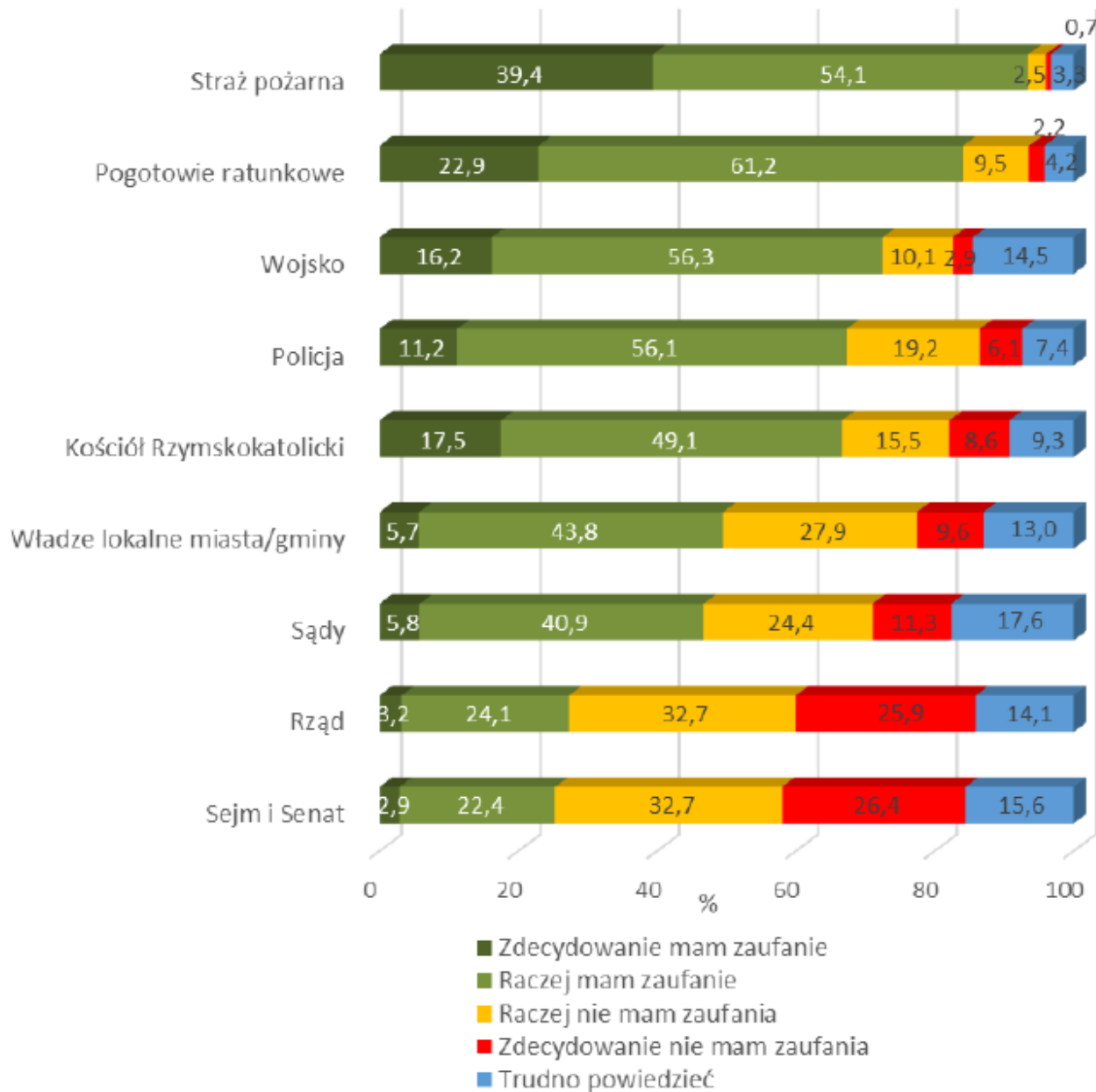
Zaufanie społeczne w 2015 roku

Źródło: GUS, Badanie spójności społecznej

Wykres 1.

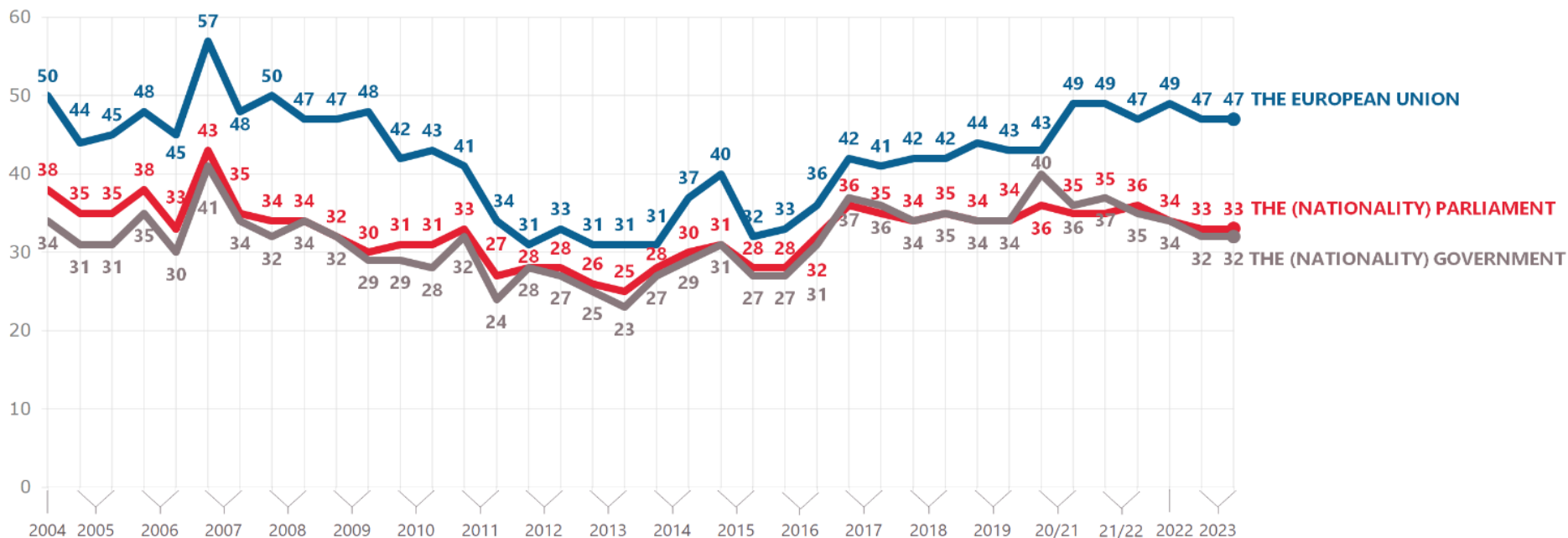
Zaufanie do instytucji

% osób w wieku 16 lat lub więcej

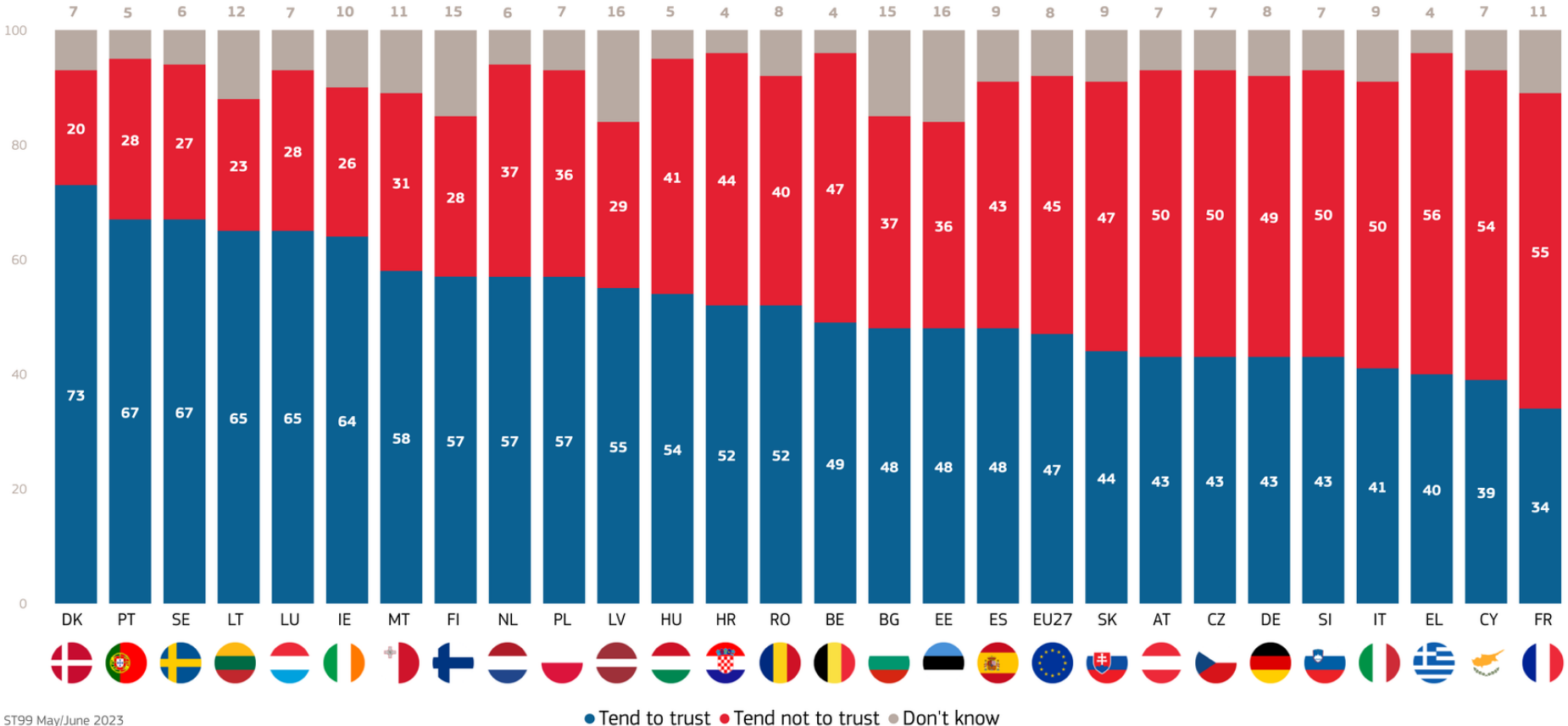

Zaufanie do UE i rządów narodowych (Standard Eurobarometer 99, V-VI 2023)

QA6 How much trust do you have in certain institutions? For each of the following institutions, do you tend to trust it or tend not to trust it?
(% - EU - TEND TO TRUST)

QA6.11. How much trust do you have in certain institutions? For each of the following institutions, do you tend to trust it or tend not to trust it? :-The European Union (%)

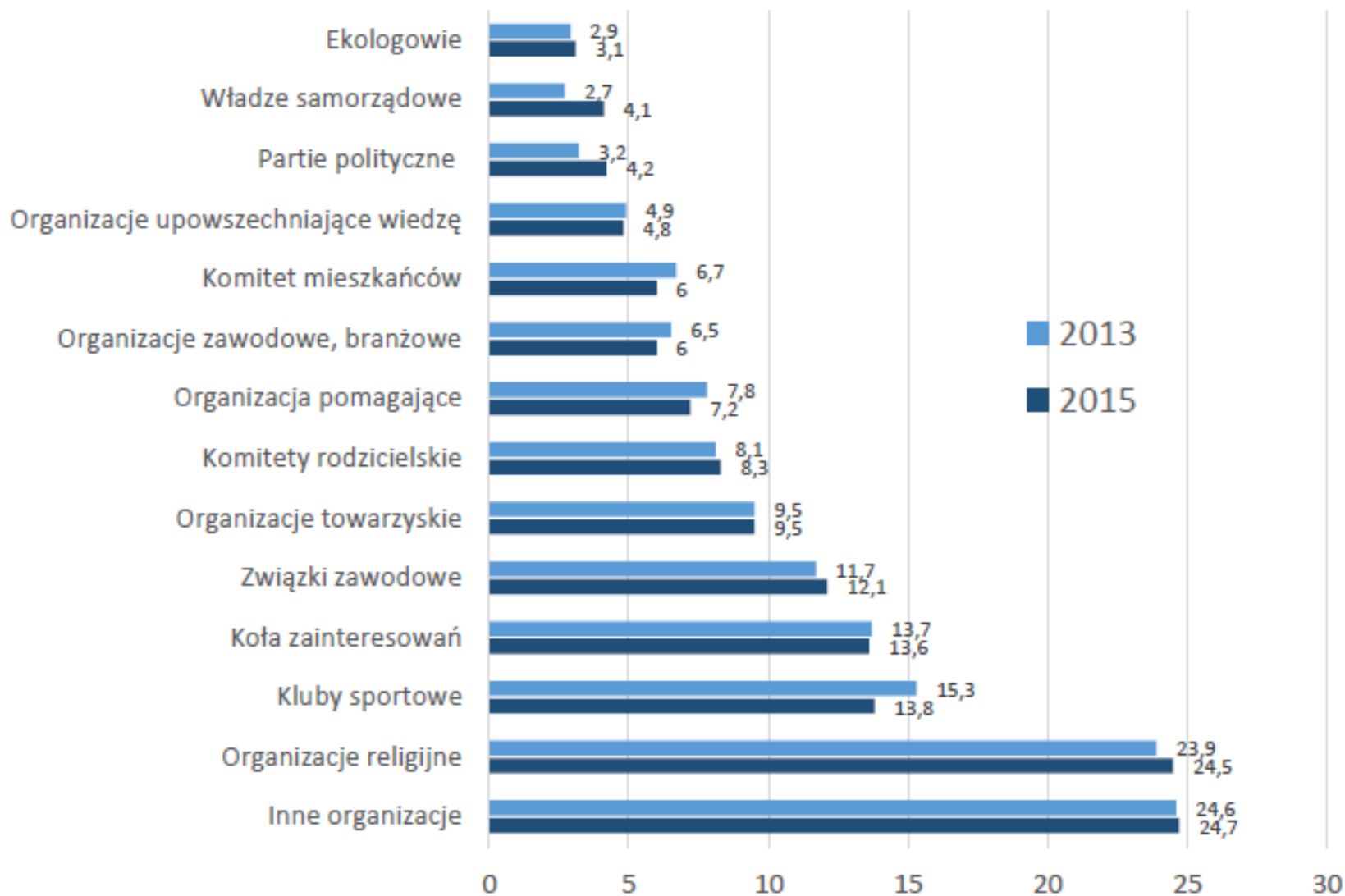

ST99 May/June 2023

Aktywność obywatelska, 2012

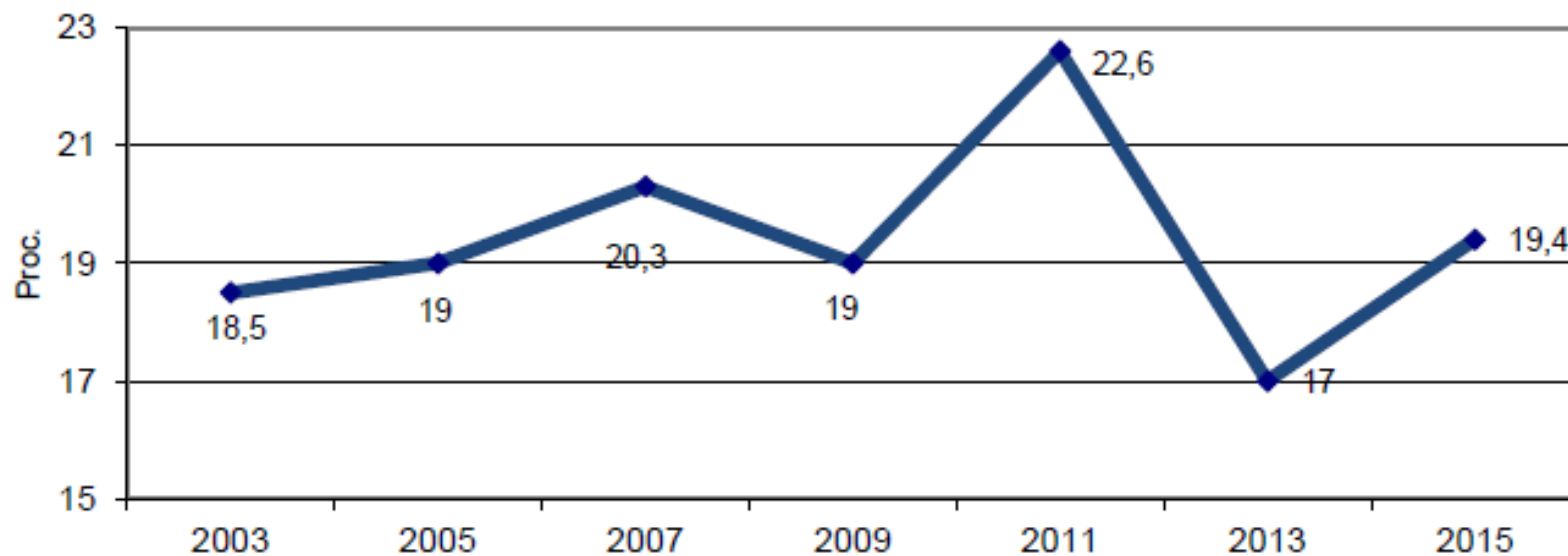
- ponad dwie trzecie dorosłych Polaków (68%) nie działa w żadnej z grup społecznych o charakterze obywatelskim.
 - Mniej więcej co szósty respondent (17%) deklaruje, że poświęca swój wolny czas na działalność społeczną w jednej tego typu organizacji,
 - co czternasty (7%) działa w dwóch organizacjach,
 - a co trzynasty (8%) – w trzech lub więcej.
-
- W stosunku do roku 2010 ogólny poziom aktywności w organizacjach obywatelskich wzrósł o 4 punkty procentowe, a zatem jest najwyższy od 1998 roku – i to zarówno pod względem zasięgu (odsetek zaangażowanych Polaków), jak i zakresu (liczba dziedzin, w jakich działają)

Aktywność obywatelska – Diagnoza społeczna 2015

Wykres 6.2.2. Procent aktywnie działających w różnych rodzajach organizacji wśród osób należących do jakiejś organizacji

Aktywność w zebraniach publicznych

Wykres 6.2.3. Procent osób biorących udział w zebraniach publicznych w latach 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013 i 2015 wśród badanych w wieku 18 i więcej lat

Troska o dobro wspólne i zaufanie w Diagnozie społecznej 2015

Kategorie zachowań	Rok	W ogóle mniej obchodzi	Mało mniej obchodzi	Trochę mniej obchodzi	Bardzo mniej obchodzi	Trudno powiedzieć
Ktoś płaci podatki mniejsze niż powinien	2007	27,8	28,3	24,0	13,5	6,4
	2009	28,6	27,6	22,5	13,5	7,8
	2011	24,9	26,9	26,9	16,0	6,3
	2013	22,9	25,9	27,0	17,6	6,7
	2015	22,5	26,6	26,7	18,1	6,2
Ktoś unika płacenia za korzystanie z transportu publicznego (np. autobusów, pociągów)	2007	26,6	32,3	22,5	13,3	5,3
	2009	26,9	31,7	21,7	13,5	6,2
	2011	23,6	31,2	24,4	15,8	5,0
	2013	22,4	30,6	24,8	16,7	5,5
	2015	22,0	30,7	24,7	17,2	5,4
Ktoś pobiera niesłusznie zasiłek dla bezrobotnych	2007	21,3	25,1	24,2	23,3	6,0
	2009	22,2	24,5	23,1	23,2	7,0
	2011	18,5	24,5	26,9	24,5	5,6
	2013	18,6	23,4	26,6	25,5	5,9
	2015	17,6	24,0	27,0	26,0	5,4
Ktoś otrzymuje niesłusznie rentę inwalidzką	2011	18,7	22,8	25,6	25,8	6,9
	2013	18,0	22,3	25,9	27,0	6,8
	2015	17,9	22,8	25,8	27,2	6,4
Ktoś wyłudza odszkodowanie z ubezpieczenia	2011	19,8	23,8	24,0	24,9	7,5
	2013	19,2	23,5	23,4	25,8	8,1
	2015	18,6	23,6	23,9	26,4	7,5